

SEC Religious Knowledge MAY 2016
Skema tal-Marki, Karta 2A

SKEMA TAL-MARKI ĠENERALI	
Marka	Abilita tal-Kandidat*
41-50	Il-kandidat jaf it-teorija/il-fatti/l-istorja nisranija u kapaci jirrelata mat-twemmin/valuri nsara b'referenza għal dokumenti bibbliċi/ekklezjastici. Fejn mistoqsi fuq affarijiet tal-hajja ta' kuljum, il-kandidat kapaci imur lil hinn sew mid-deskrizzjoni fattwali – kapaci janalizza u jiddiskuti bbazat fuq l-istudji tar-Religjon fil-livell SEC.
31-40	Għalkemm il-kandidat jaf it-teorija/il-fatti/l-istorja nisranija u kapaci jirrelata mat-twemmin/valuri nsara u mal-hajja ta' kuljum b'referenza għal doumeneti bibbliċi/ekklezjastici, il-mod kif il-kandida jargumenta mhux car bizzejjed u jhalli barra ammont ta' punti li jnaqqsu mis-sahha tal-argument jew mill-ispjegazzjoni kompleta.
21-30	Il-kandidat kapaci jirrelata t-tema mat-twemmin nisrani b'referenza għal test ufficjali, izda limitazzjonijiet ta' teorija u argumentazzjoni huma cari b'ammont zghir ta' zbalji.
11-20	Il-kandidat jipprova juza xi ftit teorija/fatti/storja nisranija izda jagħmel dan b'nuqqas ta' sahha u argumentazzjoni. Għalkemm jimxi ftit lil hinn mid-deskrizzjoni, ammont konsidervoli tal-argumenti huma hziena, mhux cari, jew mhux kompluti.
1-10	Il-kandidat jillimita ruhu l-izjed għal deskrizzjonijiet u twemmin kwotidjan li juri ftit evidenza ta' xi hadd li studja t-twemmin reliġjuż fil-livell SEC. It-twemmin li jirreferi għalih hu wiehed kwotidjan u r-relazzjonijiet, jekk ezistenti, huma semplici u inkorretti, mhux kompluti jew mhux cari.
<p><i>*L-uzu tal-maskil huwa għal skopijiet purament prattici.</i> <i>Dan bl-ebda mod m'hu ddizinjat sabiex jeskludi kandidati femminili.</i></p>	

Komponenti li ma jkunux f'paragrafi maqsumin A, B u C għandhom jiġu kkoreġuti. Fejn jista' jkun, għandha tohroġ marka separata għal kull sezzjoni.

Mistoqsija n. 1 (50 marka)			
	Mudell	Noti	Punti
A	Id-dnub ta' Adam u Eva kien <ul style="list-style-type: none"> • li qalu "le" lil Alla • li emmnu t-tentazzjoni tax-xitan li Alla mhux ta' min jafdah u li heba xi haġa minnhom • Is-supervja 		2
	<ul style="list-style-type: none"> • Is-serp – il-ħażen / ix-xitan • Siġra tal-hajja – l-immortalità • Il-ġnien – il-ġenna tal-art. 	Jew simboli ohra. 4 x 3 = 12	12
Totali Sezzjoni A:			14

B	Il-konsegwenzi huma l-erba' firdiet:		
	Minn ma' Alla: jinfired ma' Alla. Ma jibqax iħossu minn ta' ġewwa ma' Alla. Ma' Alla jħossu sar qisu barrani jew skjav u mhux aktar iben u bint.	4 marki għal kull firda	16
	Minn mal-bnedmin l-oħra: jinfired minn ma' bnedmin oħra billi jakkuża lill-oħrajn flok jagħraf ir-responsabbilita' tiegħu.		
	Fih innifsu: jinfired fih innifsu billi jkollu sens ta' rimors u misthija. Alla kien ħalaq lill-bniedem f' serenita' miegħu nnifsu, iżda issa wara d-dnub, il-bniedem jibza' minn haddieħor u jinkwieta fuq limmagħni tiegħu.		
	Minn man-natura: Għall-ewwel il-bniedem huwa padrun tal-ġnien. Iżda bid-dnub jinfired minn mal-ħolqien ta' Alla. Sinjali ta' dan huma: it-tbatija tal-mara biex twelled u t-tbatija tar-raġel biex jaqla' l-ikel ta' kuljum.		
	Ġrajjet oħra mill-Ġenesi li juru tixrib tad-dnub: <ul style="list-style-type: none"> • Abel u Kajin • Id-dulluvju (Noe) Jew grajjiet simili fil-ġenesi		2
		Totali Sezzjoni B:	18
C	Dritt wara li l-bniedem waqa fid-dnub, Alla għamel wegħda ta' salvazzjoni - "U Jien inqajjem mibegħda bejneq u bejn il-Mara, Bejn nislek u nisilha, u Hu jishaqlek rasek, u int tishaqlu għarqubu." (Ġenesi 3:15)	M'hemmx għalfejn tkun spjegata bi kwotazzjoni preciza. Tista' tkun spjegata b'termini li jinfteħmu	2
	Spjegazzjoni: <ul style="list-style-type: none"> • Mibegħda = Firda • Bejneq u l-Mara = Bejn ix-Xitan u l-Madonna (L-Immakulata Kuncizzjoni) • Nislek u nisilha = Il-ħżiena u Ġesu • Hu jishaqrek rasek = Ġesu ifarraklek saħħtek • Int tishaqlu għarqubu= inti thebb għalih / il-hazen jattakka 		10
	Ezempji mill-Ezodu: <ul style="list-style-type: none"> • Jehles tarbija (Mosè) minn mewt żgura, • jagħmel li din titrabba fil-palazz tal-farahun, • sejħa u missjoni lil Mosè ... aktar tard ... <ul style="list-style-type: none"> • l-għaxar kastigi, • il-qsim tal-baħar tal-qasab, • il-mixja fid-deżert 	2 punti jew punt spjegat f'dettall	4
	Il-Helsien tad-dnub hu mqabbal mal-helsien li Alla jagħti fl-Ezodu.		2
		Totali Sezzjoni C:	18

Mistoqsija n. 2 (50 marka)			
	Mudell	Noti	Punti
A	Punti favur il hajja <ul style="list-style-type: none"> • Harsien tal-ambjent, • Progress fix-xjenza, l-aktar fil-qasam tal-medicina, • għajnuna lill-anzjani, • kura tal-orfni, • ħidma favur it-tfal imsawta jew maħqura, • ħidma kontra t-tixrid tad-droga jew dawk li waqgħu fil-vizzju tagħha, jew tax-xorb jew tal-logħob, eċċ. 	<i>(Il-kandidat jista' jagħti twegiba libera dment li tkun marbuta ma' ħidmiet favur l-ħajja u ħidmiet kontra l-ħajja u li mhux neċessarjament jissemmew fit-test tal-ktieb)</i>	10
	Punti kontra l-hajja <ul style="list-style-type: none"> • il-qtil (omicidju, suwucidju, abort, l-ewtanasje), • il-ġuħ u l-mard f'diversi bnadi tad-dinja, • il-gwerer, ġlied u qtil, • il-vjolenza ta' kull għamla; terroriżmu, tortura, • serq, • mohqrija tat-tfal, • it-tniġġiż tal-ambjent il-vjolenza, • il-mibgħeda, • abbuż mid-droga/alkohol, • logħob; • uzura; • sewqan eccessiv, ecc. 	1 għal kull punt 1 għal kull spjegazzjoni korretta 2 x 5 <i>(l-kandidat jista' jagħti twegiba libera dment li tkun marbuta ma' ħidmiet favur l-ħajja u li mhux neċessarjament jissemmew fit-test tal-ktieb)</i>	10
		Totali Sezzjoni A:	20
B	<u>Fl-abort</u>		
	għandna qtil ta' hajja ta' bniedem li ġie maħluq fix-xbieha ta' Alla.		5
	delitt mill-aġar		
	awtomatikament skomunikati		
	Din tista' tinhafer biss mill-isqof.		
	Għarfin ta' kazijiet speċjali: il-każ ta' embriju diżabbli, il-każ ta' "test tube babies", il-każ ta' tniġġiż bi vjolenza sesswali.		
	<u>L-ewtanasje</u>		
	Spjega: <ul style="list-style-type: none"> • ġejja mill-kelma griega li tfisser 'mewta bla tbatija'. • Normalment nużawha għal dawk il-każi meta xi hadd iġib il-mewt fuq haddiehor biex ma jhallihx ibati iktar. 	Jista' jkun punt wiehed minn dawn.	5
	Distinzjoni bejn dik volontaraj u dik involontarja		
	Pozizzjoni tal-Knisja		
	<u>D-Droga</u>		
	Spjega tal- <ul style="list-style-type: none"> • kura ordinarja (joffru tama suffiċjenti ta' ġid u jistgħu jiġu applikati mingħajr wisq tbatija per eżempju medicina) • kura straordinarja (ma joffru tama suffiċjenti, jgħibu magħhom ħafna tbatija jew jeħtieġu spejjeż enormi) 		5
	Id-droga llegali		
	Il-pozizzjoni tal-Knisja		
		Totali Sezzjoni B:	15

C	<ul style="list-style-type: none"> • Attitudni pozittiva lejn l-ambjent, jevita tniġġiz tal-arja, • kontroll fuq il-kaċċa bla rażan fuq l-animali, • jevita sitwazzjonijiet ta' ġhira, serq, vandalizmu, vendikazzjonijiet; • iħaddan sentimenti ta' ħniena, tjeba, sabar, eċċ. 	Naccettaw anke jekk it-tweġiba anke jekk tkun ġenerali u mhux Malta biss	15
Totali Sezzjoni C:			15

Mistoqsija n. 3 (50 marka)			
	Mudell	Noti	Punti
A	<p>Ġesù xebbah il-Knisja ma'</p> <ul style="list-style-type: none"> • Għalqa li fiha ssib kemm il-qamħ (qaddisin), kif ukoll is-sikrana (midinbin) • ma' xibka li fiha jingabar kemm il-hut tajjeb (qaddisin) u kemm il-hut ħażin (midinbin) • żerriegħa tal-mustarda <p>Ezempju ta' spjegazzjoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minkejja dan nistgħu nġid li huma l-qaddisin kemm dawk li diġa qegħdin fis-sema kif ukoll dawk li għadhom magħna, li jmxexxu l-Knisja u jtuha l-ħajja, il-Knisja hija poplu li flimkien qed jipprova jinbidel u jersaq iktar viċin Alla. Qaddisa. • Il-poplu l-ġdid ta' Alla mhux miftuħ biss għall-poplu wiehed kif kien dak qadim, imma miftuħ għall-ġnus kollha. Hekk il-Knisja bdiet minn poplu żgħir u llum xterdet mad-dinja kollha. Kattolika. 	3 ezempji x 7 marks	
Totali Sezzjoni A:			21
B	<ul style="list-style-type: none"> • Kien San Pawl, imnebbah mill-Ispirtu s-Santu li spjegalna l-Knisja bħala Ġisem ta' Kristu • Dan il-Ġisem kien mejjet sa dakinhar ta' Pentekoste/Ghid il-Hamsin meta niżel l-Ispirtu s-Santu fuq l-Appostli u l-ewwel Insara • F'dan il-Ġisem, Kristu huwa l-Kap filwaqt li ahna lkoll membri • Il-membri għandhom doni u xogħlijiet/hidmiet differenti. Lkoll huma mportanti u ħadd ma jista' jgħaddi mingħajr l-oħrajn, bħalma l-id ma tistax tgħid lis-sieq li m'għandix bżonnha. • Il-hidmiet jissejju karizmi. 	Minimum of 2 points elaborating on the concept of solidarity	
Totali Sezzjoni B:			15
C	<p>Ezempji ta' mwarrbin, tal-inqas 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • il-foqra (fid-diversi sensi), • daww b'mard mentali, • il-ħabsin, • l-abbużati (fid-diversi sensi), • żgħażaġħ ribellużi, • id-drograti, • refuġjati 		
	<p>Passi tal-persuni ma kull ezempju</p> <p><i>Il-kandidat jista' jagħti tweġiba libera dment li tkun marbuta mall-fatt li l-Knisja llum, b'ħidmietha, qed issegwi l-passi tal-Mulej Ġesù f'li jfittex lill-imwarrbin tas-soċjetà u x'qed tagħmel il-Knisja llum biex tgħinhom iqumu mis-sitwazzjonijiet tagħhom u jikteb kif anke hu jista' jagħti s-sehem tiegħu f'din il-ħidma.</i></p>		
Totali Sezzjoni C:			14

Mistoqsija n. 4 (50 marka)			
	Mudell	Noti	Punti
A	L-Imħabba AGAPE hija kelma Griega li ivvintawha l-Insara u hija l-imħabba li biha Alla jħobbna u li biha jridna nħobbu lil xulxin. <i>Agape</i> hija mħabba diżinteressata u mimlija ġenerozità.		
	<i>Agape</i> hi l-imħabba li biha t-tliet Persuni (tat-Trinità) jħobbu lil xulxin; hi l-imħabba li biha Ġesù ħabb lil kulhadd; hi l-imħabba li biha Ġesù jridna nħobbu lil xulxin. Innu lill-imħabba AGAPE (mill-ittra ta' San Pawl lill-Korintin)		
		Totali Sezzjoni A:	14
B	Zewġ għanijiet: <ul style="list-style-type: none"> • Għaqda ta' Hajja • Tnissil u edukazzjoni tal-ulied 		2
	Spjega tal-għanijiet: <u>Għaqda ta' hajja</u> – <ul style="list-style-type: none"> • Ir-raġunijiet tajbin kollha nistgħu niġbruhom fil-kelma MHABBA, • imħabba ġenwina, ħierġa mill-moħħ, mis-sentimenti, mir-rieda, mill-personalità tal-individwu lejn il-persuna l-oħra. • L-għan ewlieni taż-żwieġ hu l-għaqda sħiħa tal-koppja, għaqda li twassal biex ifasslu u jaqsmu ħajjithom flimkien, qishom b'qalb waħda, b'moħħ wiehed. • L-għaqda f'ġisem wiehed tesprimi din l-imħabba. <u>Tnissil u edukazzjoni tal-ulied</u> – <ul style="list-style-type: none"> • Proprju għaliex l-għaqda fiżika tal-miżżewġin • hi l-mod kif jesprimu din l-imħabba, johroġ ċar ukoll fejn din l-għaqda trid twassal: ma tibdiex u tispicċa bil-għaqda tal-miżżewġin izda titkompla b'ħajjiet ġodda • L-att taż-żwieġ, barra li jgħaqqad il-miżżewġin b'għaqda profonda, irid iwassal għat-tnissil ukoll: • “Nisslu u oktru, u imlew l-art u aħkmuha.” (Ġen 1:28). 	5 marki għal kull spjega.	10
	<u>Żewġ għanijiet f'wiehed</u> - M'għandux ikun hemm firda bejn dawn iż-żewġ għanijiet, imma għandhom jitqiesu bħala għan wiehed: il-ġid u l-għaqda tal-miżżewġin it-tnissil tal-ulied It-tnejn flimkien isieħbu l-bniedem ma' Alla, is-Sid waħdieni tal-ħajja.		4
		Totali Sezzjoni B:	16
C	Punti għaliex iż-żwieġ sab ruhu fi krizi: <ul style="list-style-type: none"> • Telf ta valuri; • L-għagġla tal-hajja; • Materjalizmu; • Libertinagg; • Kunfidenzi zejda; ecc 	10 marki għal kandidati li jiddiskutu 3 punti minn dawk	
	Soluzzjonijiet:		
	Nuru l-imħabba tagħna minn issa billi: <ul style="list-style-type: none"> • nagħrfu l-għedewwa tal-familja liema huma; • nagħrfu l-valuri tal-familja, u napprezzaw il-ħidmiet tagħha; • ngħinu ħalli jkollna ambjent li jsaħħaħ il-familja; • ninkoraġġixxu u nikkooperaw ma' min jaħdem għall-ġid tal-familja 	10 marki għal kandidati li jiddiskutu 3 punti minn dawk	

	<p>Nghinu lil min imexxina ha jaghti sehmu Il-familja hi l-pedament tas-soċjetà. Għalhekk nghinu lil min ikun fis-setgħa – l-ewwel nett lill-awtorità ċivili – biex huma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jifhmu u jharsu n-natura vera taż-żwieġ; • iħarsu l-moralità pubblika; • jaraw li l-familja tkun tista' taqdi l-funzjoni tagħha; • joħorġu ligijiet u jipprovdu servizzi ta' saħħa, ta' pariri u ta' servizzi soċjali lil min jehtieghom. 	
	<p>Inhejju ruhna tajjeb għall-gejjieni tagħna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Irridu nibdew minna nfusna. • Meta jasal il-waqt li niffurmaw familja aħna, irridu nithejjew biex din tinbena fuq sisien Insara. • Iż-żwieġ hu sejha ta' Alla. • Li nithejjew għalih, mela, hi responsabbiltà 	
	<p>Atteggjamenti</p>	
	<p>I. Nistmaw lill-ohrajn bħala persuni, mhux bħala sempliċi oġġett.</p>	
	<p>II. Nitgħallmu nidhlu fi djalogu mal-ohrajn, mimli fiduċja u rispett.</p>	
	<p>III. Nintegraw ix-xejriet sesswali tagħna mal-pjan ta' Alla: ma nippretendux li nifhmu aktar minnu. Naraw bħalu. Hu jrid li l-qawwiet sesswali jkunu espressjoni ta' mħabba personali.</p>	
	<p>IV. Nitharrġu fil-ħila li nerfgħu r-responsabbiltà, u ma nibzghux mis-sagrificċju; eċċ.</p>	
		20

Mistoqsija n. 5 (50 marka)			
	Mudell	Noti	Punti
A	<ul style="list-style-type: none"> • Din il-Kelma issahhaħ il-fidi tagħna, • iddawwalna dwar dak li sejrin niċcelebraw • tgħinna nkomplu nghixu fil-ħajja ta' kuljum dak li nkunu ċcelebrajna. • Fil-quddiesa noffru l-Gesu lil Alla l-Missier • Gesu huwa l-uniku medjatur bejn Alla u l-bnedmin. • Nergħu nghixu dak li għamel 2000 sena ilu għalina. • Nircievu l-Gesu u permezz tiegħu ningħaqdu m'Alla 	<p>4 punti minn dawn jew ohrajn</p> <p>4 x 4</p>	
		Totali Sezzjoni A:	16

B	<ul style="list-style-type: none"> • Fl-Aħħar Ċena, Ġesù wera lill-Appostli li kien ilu jistenna dan il-waqt importanti. L-Għid li kien qed jiċcelebra Ġesù kien Għid speċjali, kien it-testament tiegħu. • Kien wasal ukoll iż-żmien li jbati. Kienet is-siegħa li jiġi umiljat f'idejn il-ħżiena, • imma hu qiesha bhala s-siegħa li jiġi gglorifikat, għax ikun <i>“bħall-qamħa li tmut biex tagħti l-frott”</i> (Ġw. 12, 23), għax <i>issa mis-salib jiġbed lil kulhadd lejħ</i> (Ġw. 12, 32). • Għalhekk kien gie fid-dinja. Missjoni. • Fuq il-Golgota Gesu joffri lilu nniffsu lill-Missier għas-salvazzjoni tagħna • Fil-quddies Gesu jerga' jiġi offrut lill-Missier biex igib fis-sehh is-salvazzjoni tagħna • Ġesù lill-appostli li kienu migburin madwaru jagħtihom ħjiel ta' dak li kien se jiġri dalwaqt: <i>“Kelli xewqa kbira li nagħmel din l-ikla tal-Għid magħkom qabel ma nbati”</i> (Lq. 22, 15) • Meta bidel il-ħobż f'gismu u l-inbid f'demmu tahlhom u qalilhom: <ul style="list-style-type: none"> • <i>“Dan hu gismi li jingħata għalikom”</i> (Lq. 22, 19); • <i>“Dan hu demmi li jixxerred għalikom”</i> (Lq. 22, 20). 	<p>3 punti f'dettall</p> <p>3 x 6</p>	
		Totali Sezzjoni B:	18
C	<p>L-atteġjamenti tagħna biex nieħdu sehem kif jixraq fil-quddies jridu jkunu l-istess atteġjamenti li kellu Ġesù fl-Aħħar Ċena waqt li ħabbar u beda jwettaq il-Mogħdija tiegħu mill-mewt għall-ħajja, minn din id-dinja għal għand il-Missier. Irridu għalhekk, ikunu atteġjamenti:</p>	<p>4 marki għal kull punt</p> <p>4 x 4</p>	
	<p>ta' tifiir u ringrazzjament lil Alla – qabel ma mmorru biex nitolbu l-grazzji li neħtieġu, għandna l-ewwel ngħidu grazzi lil Missierna tas-sema (eucaristia = gratitudni/ringrazzjament).</p>		
	<p>ta' offerta tagħna nfuna lill-Missier –mmutu għas-supervja u għall-gibdiet ħżiena tagħna u ningħataw kollna kemm aħna lill-Missier u noffru lilna nfusna lir-rieda tiegħu.</p>		
	<p>ta' għaqda tal-ahwa bejnietna – irid ikollna spirtu ta' maħfra, ftehim, għajjnuna lil xulxin, sagrificju lejn min hu fil-bżonn, eċċ.</p>		
		Totali Sezzjoni C:	16